

საქართველოს ტურიზმის პოლიტიკის სტრატეგიული მიმართულებები

მარინა მეტრეველი — სტუ-ს პროფესორი
ირინა გოგორიშვილი — ეკონომიკის დოქტორი,
თსუ-ს ასოცირებული პროფესორი

რეზიუმე

საქართველოში ტურიზმი პრიორიტეტულ დარგად არის გამოცხადებული. 1990-იანი წლების შემდგომ პერიოდში ბევრი რამ გაკეთდა დარგის რეაბილიტაციისა და რეკონსტრუქციის კუთხით, რაც სტატისტიკური მონაცემებით დასტურდება. მიუხედავად ამკარა პოზიტიური ცვლილებებისა დღემდე საქართველოს ტურისტული პოტენციალის მხოლოდ მცირე ნაწილია გამოყენებული და ათვისებული.

წარმოდგენილ ნაშრომში მიზნად დავისახეთ საქართველოს ტურიზმის განვითარების პოლიტიკის ხარვეზების გამოვლენა. კვლევა წარიმართება დასახული მიზნების, ინსტრუმენტების, ინდიკატორების, გამტარებლებისა და ინტერესთა კონფლიქტების როგორც ზრდის შემაფერხებელი რისკ-ფაქტორების ანალიზის მიმართულებით.

მეცნიერული კვლევის მეთოდებს შორის გამოვიყენეთ: ანალიზისა და სინთეზის, დედუქციისა და ინდუქციის მეთოდები, აგრეთვე სტატისტიკური მეთოდი. კვლევის პროცესში გამოყენებულია საქართველოში და საზღვარგარეთ ცნობილ მეცნიერთა ნაშრომები (Timothy, D. (2010), Bull, A. (1995), Cooper, C., & Gilbert, D. (2005), Sinklair, M., T. & Stabler, M. (1997), Dann, G. (1981)), ანალიტიკური და სტატისტიკური საერთაშორისო კრებულები და ტურიზმის მსოფლიო ორგანიზაციის პუბლიკაციები. კვლევის შედეგები ნაშრომში რეკომენდაციების სახით არის წარმოდგენილი.

აღსანიშნავია რომ მასალა, რომელიც ეკონომიკური პოლიტიკის გამტარებლების საქმიანობისთვის და მეცნიერების კვლევებისთვისაა აუცილებელი, ერთობ მწირი და სრულიად არა-დამაკმაყოფილებელია. მიუხედავად სტრუქტურების არსებობისა, რომლებსაც ევალებათ ტურიზმის, როგორც ეკონომიკის მნიშვნელოვანი დარგის პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებებისა და განვითარების სტრატეგიის შემუშავება, მათი საქმიანობა ამ მიმართულებით კრიტიკას ვერ უძლებს. შესაბამისად, შეუძლებელია მოიპოვო მასალა ქვეყანაში ტურიზმის განვითარების საკითხებზე, რომელთა საფუ-

ძველზეც უნდა განვითარდეს დარგის პოლიტიკის თანამედროვე კვლევა.

საკვანძო სიტყვები: ტურიზმის პოლიტიკა, ტურიზმის სტრატეგია, შიდა ტურიზმი, ტურისტული რესურსები, ინვესტიციები.

Strategic Directions of Georgian Tourism Policy

Summary

Tourism has been announced as one of the priorities in Georgia. A lot has been done in terms of rehabilitation and reconstruction of the field since 1990s which has been proven by the statistical data. Despite obvious positive changes only a small part of Georgian tourism potential has been exploited so far.

In the presented research I set the goal to reveal the defects of the development of Georgian tourism. The research will be conducted to analyze the objectives, instruments, indicators and the conflicts of interests as one of the obstacles of the development.

From the scientific research methods we used: the methods of analysis and synthesis, deduction and induction and a statistical method. In the research process the methods of the famous Georgian as well as foreign scientists have been used (Timothy, D. (2010), Bull, A. (1995), Cooper, C., & Gilbert, D. (2005), Sinklair, M., T. & Stabler, M. (1997), Dann, G. (1981)), statistical and analytical international publications and the publications of the world wide tourism organizations. The results of the research have been presented as recommendations.

It is worth mentioning that there is lack of materials which are extremely necessary to carry out economical policy and activities related to it. Despite the existence of certain structures which are obliged to create the strategy of the main directions and developments of tourism as an important field of politics, their activities should be definitely criticized. Accordingly, it is impossible to get materials referring to the issues of tourism development in the country on the base of which it would be possible to develop modern research of the policy in this field.

Стратегические направления политики туризма Грузии

Резюме

Туризм в Грузии объявлен приоритетной отраслью. После 1990-ых годов многое было сде-

лано в направлении реабилитации и реконструкции отрасли что подтверждается статистическими данными. Несмотря на явно позитивные изменения до сих пор использована только малая доля туристического потенциала Грузии.

В данном исследовании нами поставлена цель выявить существенные пробелы политики в туристской отрасли Грузии. Исследование будет нацелено на инструменты, индикаторы, цели, организации проводящие политику и на конфликты интересов которые являются риск-факторами снижающими экономический рост.

В исследовательской работе использованы методы анализа и синтеза, дедукции и индукции, а также статистический метод. В процессе исследования были использованы научные труды известных грузинских и иностранных авторов (Timothy, D. (2010), Bull, A. (1995), Cooper, C., & Gilbert, D. (2005), Sinklair, M., T. & Stabler, M. (1997), Dann, G. (1981)), аналитические и статистические международные сборники, публикации Мировой Туристской Организации. На основе итогов исследования разработаны рекомендации для улучшения развития отрасли.

Особо отмечено что материал требующий для организаций проводящих экономическую политику и научных исследований неудовлетворителен и недостаточен. Несмотря на существование структур которые уполномочены и обязаны разрабатывать политику основных направлений столь значимой отрасли как туризм надо отметить что их деятельность заслуживает жесткую критику. Главной проблемой и сегодня является зыбкость и не достача исследовательского материала без которого невозможно провести всеобъемлющий анализ экономической политики туристической отрасли.

ტურიზმის განვითარების ეკონომიკური პოლიტიკის ცენტრალური მიზანი ქვეყნის ეკონომიკის ზრდისა და განვითარების მიზნის შემადგენელია. ამ მიზნებს შორის წინააღმდეგობა არ არსებობს. უფრო მეტიც, მათ შორის ჰარმონიულობა არსებობს. დამოკიდებულება ამ მიზნებს შორის კომპლიმენტარული ხასიათისაა, რაც ცალსახადაა დეკლარირებული. ამავე დროს, სულ სხვაგვარად ხდება შუალედური მიზნების ფორმირება, რადგან სწორედ მათი რეალიზაცია განაპირობებს ქვეყნის კეთილდღეობის დონის განუხრელ ამაღლებას.

შუალედურ მიზნებს შორის განსაკუთრებული ყურადღება ქვეყანაში შიდა ტურიზმის განვითარებას უნდა მივაკუთვნოთ, რომელიც ერთობლივი მოთხოვნის აქტივიზაციით მულტიპლიკაციურ ეფექტებს წარმოშობს და შედეგად ეკონომიკურ ზრდას ვიღებთ. ამავე დროს შიდა ტურიზმის განვითარებით, დროთა განმავლობაში, ერთობლივი მოთხოვნის ხარის-

ხობრივი მახასიათებლები მაღლდება, რაც ტურიზმის დარგის კონკურენტუნარიანობას ამაღლებს, როგორც შიგადარგობრივ საერთაშორისო დონეზე, ასევე დარგაშორისი მიმართულებითაც. აღსანიშნავია ამ მიმართულებით არსებული წარმატებები რომლებიც 1990-იანი წლების მდგომარეობასთან შედარებით გვაქვს, მაგრამ დღეს და მომავალში ასეთი მიღწევები სრულიად არადაამაკმაყოფილებელია, იგი დარგში არსებულ პოტენციალს არასათანადო რაოდენობითა და ხარისხით იყენებს. საქართველოში საშუალო შემოსავლების მქონე ტურისტთა ჯგუფები ქართული ფირმების ტურ-პაკეტების ყიდვაზე თავს იკავებენ და საზღვარგარეთ (ძირითადად თურქეთში, ბულგარეთში, საბერძნეთსა და ეგვიპტეში) მიემართებიან. რანაკლებ მნიშვნელოვანია გვერდითი არაპირდაპირი უარყოფითი ეფექტები, რომელებიც ამ პროცესს თან ახლავს (მაგალითად, ქართული ვალუტის ლარის კურსის პერმანენტული დაქვეითების ხელშეწყობა). სამწუხაროდ ლარის კურსის დაქვეითებას ტურისტთა ნაკადების მკვეთრი ზრდა არ მოჰყვა, რაც პირდაპირ მიგვიითებს მომსახურების ძალზე დაბალ ხარისხზე.

შუალედურ მიზნებს შორის ტურისტული ინდუსტრიის განვითარება კავშირშია პირველადი მოხმარების პროდუქტების მწარმოებელ დარგებთან და განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია. კვლევა, რომელიც ტურისტთა გამოკითხვის საფუძველზე ვანარმოვეთ გვიჩვენა, რომ მათ შორის უმრავლესობას სურდა საქართველოში მეტი ქართული წარმოების პროდუქტი შეეძინა, მაგრამ სამწუხაროდ არა მარტო ხარისხიანი პროდუქტებია დეფიციტი (ვგულისხმობთ ხარისხისა და ფასის შეუსაბამობას), არამედ თვით პროდუქტების ნაირსახეობაც არჩევანის საშუალებას არ გვაძლევს. კიდევ უფრო მძიმე მდგომარეობა გვაქვს სოციალური პროდუქტების წარმოებასთან დაკავშირებით. ჩამოთვლილი ხარვეზები ავლენს ტურიზმის განვითარების სახელმწიფო პოლიტიკის დეფიციტს, რომელიც გამომდინარეობს უპირველეს ყოვლისა საქართველოში ტურიზმის შესახებ მდგომარეობის ცოდნის დეფიციტისგან.

ტურიზმის პოლიტიკის ინდიკატორების მრავალგვარობასა და საიმედოობას (იგულისხმება ინფორმაციის საიმედოობა) უდიდესი მნიშვნელობა აქვს რეალური მდგომარეობის აღსაქმელად. ამასთან დაკავშირებით მოვიყვანთ მცირე მაგალითს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის საქმიანობიდან. იდიკატორებს შორის არ გვაქვს და საერთოდ არ ვიკვლევთ ტურიტთა ჯგუფების დანახარჯებს ასაკობ-

რივი, შემოსავლების, რელიგიური, ექსტრემალ-
თა, მოსწავლე ახალგაზრდობის, სტუდენტთა,
ახალგაზრდა ოჯახებისა (მცირეწლოვანი ბავშ-
ვებით) და სხვა არანაკლებ მნიშვნელოვან, უც-
ხოური ვალუტის შემომტან, ტურისტთა ჯგუ-
ფების მოთხოვნისა და მისი დაკმაყოფილების
დონეს.

სამწუხაროდ ინდიკატორებთან დაკავშირე-
ბით ძალზე მძიმე მდგომარეობა გვაქვს (სტა-
ტისტიკა მცირე რაოდენობის ინდიკატორებს
ითვლის) და რაც შეეხება ინდიკატორულ მაჩ-
ვენებელთა საიმედოობას ეს კიდევ სხვა პრობ-
ლემებს ავლენს.

საქართველოში ტურიზმის დარგის კონკუ-
რენტუნარიანობის ამაღლებისთვის მნიშვნე-
ლოვან ინფორმაციას გვანვდის მოგზაურობისა
და ტურიზმის კონკურენტუნარიანობის ინდექ-
სის გამოანგარიშება. ამ ინდექსის დადგენი-
სათვის მაჩვენებლებისა და მახასიათებლების
მსოფლიო ეკონომიკურ ფორუმს ანოდეbs სა-
ერთაშორისო საფინანსო ორგანიზაცია (IFC),
რომელიც წყაროდ იყენებს საერთაშორისო
მონეტარული ფონდის მასალებს (IMF). ცხადია
ეს მდგომარეობა არადამაკმაყოფილებელია,
რადგან ამ პროცესში ქართველი სპეციალისტე-
ბისა და ექსპერტების მონაწილეობა ერთობ შე-
ზღუდულია

ტურიზმის პოლიტიკაში ჩვენს მიერ აღნიშ-
ნულ ხარვეზებს შორის ყველაზე დიდ პრობ-
ლემას ინსტრუმენტთა დეფიციტი წარმოად-
გენს. ამ მიმართულებით კვლევამ გამოავლინა
სამართლებრივ-იურიდიული ველის სივნიროვე
და საკანონმდებლო ბაზის სიმწირე. დღეს ტუ-
რიზმის დარგის რეგულირდება საქართველოს
კანონები: “ტურიზმისა და კურორტების შე-
სახებ” (1997) და “კურორტებისა და საკურორ-
ტო ადგილების სანიტარული დაცვის ზონების
შესახებ” (1998). აღსანიშნავია, რომ ორივე კა-
ნონი ისე მოძველებულია, რომ აბსალუტურად
ვერ პასუხობს თანამედრო მოთხოვნებს.

საქართველოში ტურიზმის პოლიტიკის
ძირითადი გამტარებელია ეკონომიკის სამინის-
ტროსთან არსებული ტურიზმის ეროვნული
ადმინისტრაცია. ადმინისტრაციის 20-წლიანი
არსებობის მიუხედავად ჯერ კიდევ არ არის ჩა-
მოყალიბებული და მთავრობისთვის შეთავა-
ზებული ტურიზმის განვითარების გრძელვა-
დიანი კონცეფცია, რომელიც ცხადია საქარ-
თველოში ეკონომიკის გრძელვადიანი განვითა-
რების კონცეფციასთან (რომელიც აგრეთვე არ
არსებობს) შესაბამისობაში უნდა იყოს. ფიქ-
რობთ ასეთ ვითარებაში დარგის განვითარე-
ბაზე მსჯელობა არარეალურია.

საქართველოს სახელმწიფო ახალგაზრდაა
და სახელმწიფოსა და კერძო სექტორებს შორის
საზღვრების დადგენის საკითხი უალრესად
მწვავეა, რადგან სამართლებრივ-საკანონმდე-
ლო ბაზა სუსტია და მწირი. ასეთი სიტუაცია
წარმოშობს ინტერესთა კონფლიქტებს, რომ-
ლებიც ტურიზმის დარგის განვითარების პრო-
ცესებს აბრკოლებს (საგადასახადო პოლიტიკა,
განათლების თანამედროვე სტანდარტებზე აღ-
ზრდილი ადამიანური რესურსი, მცირე ბიზნე-
სის განვითარების ხელშეწყობის არარსებობა,
დარგის არასწორი სარეკლამო პოლიტიკა, ტუ-
რიზმის მონაწილეების დაუცველობა და ა.შ.).

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, წარმო-
ვადგენთ ქვეყანაში ტურიზმის განვითარების
პოლიტიკის ჩვენეული ხედვასა და სტრატე-
გიული მიმართულებებს (კვლევის მეთოდებად
გამოყენებულ იქნა: სისტემური მიდგომა დარ-
გის დღეს არსებული პოლიტიკის შეფასებისა-
დმი, ინდექციისა და დედუქციის მეთოდები).

საქართველოში ტურიზმის განვითარების
ხელშეწყობი ეკონომიკურ-პოლიტიკური ფაქ-
ტორებია: ქვეყნის გეოპოლიტიკური მდებარე-
ობა, პოლიტიკური სტაბილურობა, ისტორიული
წინაპირობები, კულტურული და ბუნებრივი
რესურსი, მთავრობის მიერ დარგის, როგორც
ეკონომიკის განვითარების პრიორიტეტულობ-
ის აღიარება.

საქართველოში ტურიზმის განვითარების
ხელშეშეშელი ეკონომიკურ-პოლიტიკური ფაქ-
ტორებია: ქვეყნის ტურიზმის განვითარების
პოლიტიკის ძირითადი ფაქტორების – განვი-
თარების სტრატეგიის არარსებობა და საკანონ-
მდებლო ბაზის არასრულყოფილება, საინვეს-
ტიციო ბაზის სიმწირე, ტურისტული ინფრა-
სტრუქტურისა და ინდუსტრიის არამიზნობრი-
ვად განვითარების ტენდენცია, პროფესიული
კადრების ნაკლებობა. ზემოაღნიშნული ფაქ-
ტორებიდან გამომდინარე, საქართველოს ტუ-
რიზმის განვითარების სახელმწიფო პოლიტიკა
მიმართული უნდა იყოს სექტორში არსებული
ლიბერალიზაციის შენარჩუნებისა და ინვესტი-
ციების მხარდაჭერაზე. მთავრობამ უნდა შეას-
რულოს წამყვანი როლი ტურიზმის განვითა-
რების სტრატეგიის განსაზღვრაში, რომელშიც
სრულად იქნება გათვალისწინებული ეკონომი-
კური, ეკოლოგიური, სოციალური და ორგანი-
ზაციული ასპექტები.

ტურიზმის განვითარების პოლიტიკა უნდა
შეესაბამებოდეს ქვეყნის განვითარების პოლი-
ტიკას. ამასთან, ეროვნული და რეგიონული
ამოცანები უნდა დომინირებდეს და მას ექვემ-
დებარებოდეს ლოკალური და სექტორული ინ-
ტერესები. ტურისტულ ინდუსტრიაში, განსა-

კუთრებით მნიშვნელოვანია ტურ-პროდუქტის ფასისა და ხარისხის ისეთი შეფარდება, რომელიც კონკურენტუნარიანს გახდის მას, უპირველეს ყოვლისა, შიდა ბაზარზე.

საქართველოს ტურიზმის განვითარების სახელმწიფო პოლიტიკას საფუძვლად უნდა დაედოს მდგრადი განვითარების კონცეფცია, რაც გულისხმობს ქვეყანაში არსებული ფაქტორული რესურსების გამოყენების ეფექტიანობის ამაღლებით ეკონომიკური ზრდის მიღწევას და ადგილობრივი ტურისტული რესურსების შენარჩუნება-განმტკიცებას. საქართველოს ტურისტული ინდუსტრიის განვითარებისათვის საჭიროა განვითარდეს ტურისტული პროდუქტის წარმოების ტექნოლოგია (მომსახურების სტანდარტები) და ტურისტული ინფრასტრუქტურა (სატრანსპორტო ინდუსტრია, გზები, კომუნიკაციები, განთავსების საშუალებები, ტურისტულ მარშრუტებზე სველი წერტილები, პიქტოგრამები და ა.შ.).

ტურიზმის განვითარებისათვის საჭიროა განხორციელდეს ქვეყნის ტურისტული შესაძლებლობების ფართო სარეკლამო კამპანია, რომელიც განაპირობებს, როგორც საერთაშორისო, ასევე შიდა ტურისტული ნაკადების ზრდას. ამასთან, სარეკლამო კამპანიის დროს გათვალისწინებულ უნდა იქნეს მსოფლიო ტენდენცია — ორიენტაცია არა მხოლოდ ტურისტთა რაოდენობის, არამედ მათგან მიღებულ შემოსავლების ზრდაზე. ისეთი მცირე ტერიტორიის და უნიკალური ბუნებრივი და კულტურული რესურსების მქონე სახელმწიფოსთვის, როგორიც საქართველოა, პრიორიტეტულია არა ტურისტთა რაოდენობის მკვეთრი ზრდა, არამედ ტურისტთა გაზრდილი დანახარჯებით მიღებული ეკონომიკური ეფექტიანობა, ტურისტული პროდუქტის გამრავალფეროვნების, მომსახურების ხარისხის ამაღლებისა და სეზონური პერიოდის გახანგრძლივების საშუალებით. ტურისტული პროდუქტისა და ტურისტული ინფრასტრუქტურის წინ ნაწევის ღონისძიებებზე სახელმწიფოს მიერ დაბანდებული ინვესტიციები (საბიუჯეტო სახსრები) შედეგს მხოლოდ გრძელვადიან პერიოდში პერმანენტული დაბანდების პირობებში მოგვცემს. ასეთი სარეკლამო კამპანიის ეფექტიანობის ძირითადი მახასიათებლებია: ფოკუსირება ძირითად მიზნობრივ ბაზრებზე, რეკლამირებაში ინვესტიციების მოცულობასა და ხანგრძლივობაზე. სარეკლამო კამპანია უნდა მიმდინარეობდეს არა მხოლოდ ტურიზმიდან შემოსავლების ზრდასთან დაკავშირებით, არამედ შემოსავლების ზრდის ტემპის შესანარჩუნებლად.

საქართველოს ტურიზმის განვითარების პოლიტიკის უმნიშვნელოვანესი მიმართულებაა ქვეყანაში შიდა ტურიზმის განვითარება, რადგან იგი იწვევს ქვეყნის შიგნით ეკონომიკური აქტივობის სტიმულირებას შემოსავლების გადანაწილებას, საგამხდლო ბალანსის გაუმჯობესებას და ხელს უწყობს რეგიონების ეკონომიკური დონის გამოთანაბრებას; მაღალმთიანი რეგიონების ტურისტული პოტენციალის შენარჩუნებას; ქმნის წინაპირობას, საერთაშორისო ტურიზმის ერთ-ერთი მიმართულების, შემოყვანის ტურიზმის (მომსახურების ექსპორტი) შესაბამისი რესურსებისა და მომსახურების სტანდარტების განვითარებისათვის. ამავე დროს ტურისტულ საწარმოებს ექმნებათ რეინვესტიციების განხორციელების შესაძლებლობა, რაც გეგმაზომიერად განავითარებს შესაბამის ინფრასტრუქტურას და ამაღლებს მომსახურების დონეს; მოქმედებაში მოვა, როგორც უცხოური, ასევე შიდა ინვესტიციები. ეს იქნება ბუნებრივი და მდგრადი სვლა ტურიზმის განვითარების ერთი ეტაპიდან მეორეზე.

გარემოსთან დაკავშირებით, ტურიზმის განვითარების სწორმა სტრატეგიამ ქვეყნის რეგიონებში უნდა უზრუნველყოს გაცილებით უფრო ეკოლოგიური ეფექტი, ვიდრე ეკონომიკის რომელიმე სხვა დარგმა, რადგან ტურიზმის ინტერესების სფეროში შედის გარემოს დაცვა. ტურიზმის დადებითი ეკოლოგიური ეფექტის მისაღებად კი საჭიროა დარგის განვითარების სტრატეგიის ზედმიწევნით სწორად დაგეგმვა, კონტროლი და ადგილობრივი მოსახლეობის ინტერესების მაქსიმალური გათვალისწინება, როგორც გადაწყვეტილების, ისე ფინანსური სარგებლის მიღების პროცესში.

ტურიზმის განვითარების სტრატეგია ორიენტირებული უნდა იყოს ტურიზმის განათლების სისტემის სახელმწიფო რეგულირებასა და ინოვაციების ხელშეწყობაზე. განვითარებისთვის ხელშემწყობი გარემოს შექმნა ქვეყანაში შესაძლებელია მხოლოდ მაღალი დონის სამეცნიერო პოტენციალისა და სახელმწიფოს მხარდაჭერის პირობებში. სწორედ ასეთი გარემო მოგვცემს საშუალებას ზუსტად ჩამოყალიბდეს დარგის განვითარების მოკლევადიანი და გრძელვადიანი სტრატეგია ნებისმიერი შემადგერხებული ფაქტორებისა და მოსალოდნელი კრიზისული სიტუაციების გათვალისწინებით. ტურიზმის განვითარების სტრატეგიამ უნდა უზრუნველყოს დარგის განვითარების სწორი ხედვა, ტრადიციებისა და ღირებულებების დაცვა და სხვა მიმართულებები; აუცილებელია აგრეთვე, სოციალური პასუხისმგებ-

ლობის - მომსახურების საერთაშორისო სტანდარტების მაქსიმალური გათვალისწინება, რათა ტურიზმი, როგორც დარგთაშორისი კომპლექსი, რეალურად გახდეს ქვეყნის ეკონომიკის განვითარების ფაქტორი.

ტურიზმის განვითარების პოლიტიკის უპირველეს ამოცანას წარმოადგენს დარგის საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფა და ევროკავშირის კანონმდებლობასთან მისი ჰარმონიზაცია. ტურიზმის განვითარების საკანონმდებლო საფუძველს უნდა წარმოადგენდეს ახალი „საქართველოს კანონი ტურიზმის შესახებ“, რომელიც უნდა განსაზღვრავდეს დარგში გასატარებელი სახელმწიფო პოლიტიკის პრინციპებს, მიმართულს საქართველოს ერთიანი ტურისტული ბაზრის სამართლებრივი საფუძვლების ჩამოყალიბებისათვის და არეგულირებდეს ურთიერთობებს, რომლებიც წარმოიშობა ქვეყნის მოქალაქეების, უცხო ქვეყნის მოქალაქეებისა და მოქალაქეობის არმქონე პირების დასვენებისა და მოგზაურობის განხორციელების პროცესში, თავისუფალი გადაადგილებისა და სხვა უფლებების რეალიზაციისას; ადგენდეს ტურისტთა დაზღვევისა და უსაფრთხოდ მოგზაურობის პირობებს; ტურისტული პროდუქტის ფორმირებისა და რეალიზაციის წესებს; განსაზღვრავდეს საქართველოს ტურისტული რესურსების რაციონალური გამოყენების წესს; ახდენდეს ტურისტული სანარმოებისა და ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარების სტიმულირებას; ხელს უწყობდეს ტურისტულ საქმიანობას და ქმნიდეს ხელსაყრელ პირობებს მისი განვითარებისთვის; განსაზღვრავდეს და მხარს უჭერდეს ტურიზმის პრიორიტეტულ მიმართულებებს; აყალიბებდეს შეხედულებას საქართველოზე, როგორც ტურიზმისათვის მიმზიდველ ქვეყანაზე; ახორციელებდეს ქვეყნის ტერიტორიაზე მყოფი ტურისტული საქმიანობის მონაწილეებისა და მათი გაერთიანებების მხარდაჭერასა და დაცვას.

საქართველოსათვის ტურიზმის განვითარებას უდიდესი მნიშვნელობა აქვს არა მხოლოდ ეკონომიკური თვალსაზრისით, არამედ სახელმწიფოსა და ერის ისტორიის, კულტურული მემკვიდრეობისა და ქართველი ხალხის მრავალსაუკუნოვანი ტრადიციების პოპულარიზაციისათვის.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, ქვეყანაში ტურიზმის დარგის მდგრადი განვითარებისათვის საჭიროა დაკონკრეტებული სახელმწიფო პროგრამის შემუშავება, რომელიც დაეფუძნება ამ დარგის დაგეგმვის ინოვაციურ მეთოდებს, განვითარებულ ინფრასტრუქტურასა და საერ-

თაშორისო სტანდარტებზე აღზრდილ პროფესიულ კადრებს.

დასკვნები და წინადადებები:

საქართველოში ტურიზმის პოლიტიკის განმახორციელებელი ორგანიზაციის - სსიპ – ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაციის მიერ ქვეყანაში სწორი პოლიტიკის განხორციელების პირველი რიგის ამოცანებს უნდა წარმოადგენდეს:

1. ტურიზმის საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფა და ევროკავშირის კანონმდებლობასთან მისი ჰარმონიზაცია. დღეს ტურიზმის დარგი რეგულირდება საქართველოს კანონებით: „ტურიზმისა და კურორტების შესახებ“, კურორტებისა და საკურორტო ადგილების სანიტარული დაცვის ზონების შესახებ“ და „თავისუფალი ტურისტული ზონების განვითარების ხელშეწყობის შესახებ“. პირველი ორი კანონი იმდენად მოძველებულია, რომ საჭიროებს განახლებას და გაერთიანებას;

2. ტურიზმის განვითარების მოკლევადიანი და გრძელვადიანი სტრატეგიის შემუშავება შემადგერხებელი ფაქტორებისა და კრიზისული სიტუაციების გათვალისწინებით;

3. ტურიზმის განვითარების სტრატეგიის მიზანმიმართულად განხორციელებისთვის სამომავლო გეგმის მომზადება და განხორციელება შემდეგი ძირითადი მიმართულებებით:

- საქართველოს რეგიონებში ტურიზმის მიმართულებების განვითარების სტრატეგიის შემუშავება და განხორციელების ხელშეწყობა ტურიზმის რეგიონული მართვის სამსახურებისა და ტურიზმის საინფორმაციო ცენტრებთან ერთად რეგიონების თავისებურებებისა და ევროპული ქვეყნების გამოცდილების გათვალისწინებით;
- ტურისტული პროდუქტის წარმოების ტექნოლოგიის (მომსახურების სტანდარტების) და ინფრასტრუქტურის (სატრანსპორტო ინფრასტრუქტურის, გზების, კომუნიკაციების, განთავსების საშუალებების, ტურისტულ მარშრუტებზე სველი წერტილების, პიქტოგრამებისა და ა.შ.) განვითარების ხელშეწყობა;
- შიდა ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა:
 - ა) ადგილობრივი მოსახლეობისათვის ტურისტული პროდუქტისა და მომსახურების წარმოების სტიმულირება (კრედიტები, გრანტები, ტრენინგები);
 - ბ) ქვეყნის მოსახლეობისათვის ხელმისაწვდომი და ხარისხიანი ტურისტული პროდუქტის შემუშავების სტიმულირება და დანეგვა;
- საქართველოს, როგორც ახალი, ტურიზმისთვის სასურველი დანიშნულების პუნ-

- ქტის იდენტიფიცირება მსოფლიოს ტურისტულ ბაზრებზე ტურისტული პროდუქტის რეკლამითა და წინ წაწევის ღონისძიებებით;
- ტურისტული პროდუქტის დივერსიფიკაცია შიდა და საერთაშორისო ბაზრებზე ქვეყნის ტურისტული პოტენციალის პოპულარიზაციით, მარკეტინგული ღონისძიებებითა და სარეკლამო აქტივობებით: საქართველოს ტურისტული პოტენციალისა და არსებული ტურისტული პროდუქტების შესახებ ინფორმაციის მომზადებითა და მიწოდებით; ინფორმაციის ეფექტურად მიწოდების მიზნით ინტერნეტ-სივრცეში საძიებო სისტემის დახვეწითა და პრიორიტეტულ ბაზრებზე ვებ-მარკეტინგის კამპანიის წარმოებით; საქართველოს რეგიონებში სხვადასხვა ქვეყნების წამყვანი მას-მედიის საშუალებებისა და მსხვილი ტურ-ოპერატორებისათვის პრესა და გაცნობითი ტურების ორგანიზებით; ტურისტული ნაკადების გაზრდის მიზნით საქართველოს, როგორც ტურისტული ქვეყნის პოზიციონირებით მეზობელ და მსოფლიოს სხვა პრიორიტეტულ ტურისტულ ბაზრებზე;
 - საქართველოში კავკასიის ტურიზმის რეგიონულ ცენტრად ჩამოყალიბების ხელშეწყობა ტურიზმის პიორიტეტული მიმართულებების განვითარების სტიმულირების ღონისძიებებით (MICE ტურიზმი, საკურორტო ტურიზმი, ეკოტურიზმი და სხვა);
 - ტურიზმის საგანმანათლებლო სისტემაში ევროპული სტანდარტების დანერგვა (აკადემიურ და პროფესიულ დონეებზე) უმაღლეს სასწავლებლებში არსებულ ტურიზმის მიმართულებებსა და პროფესიულ კოლეჯებთან ურთიერთკავშირში;
 - ტურისტთა უსაფრთხოების ღონისძიებების შემუშავება და დანერგვა (შესაბამისი პროექტების მომზადებითა და განხორციელებით);
 - ტურიზმიდან ბიუჯეტში შემოსავლების დათვლის უახლესი მეთოდის შემუშავება და სტატისტიკური მონაცემთა ბაზის შექმნა (საქსტანდარტთან და შესაბამის სამსახურებთან ერთად);
 - ტურისტული ინფრასტრუქტურის (განსაკუთრებით რეგიონებში) ახალი ერთეულების შექმნის, არსებულების განახლებისა და წარმატებულად ფუნქციონირების სტიმულირება (სხვადასხვა მიზნობრივი პროექტებით, კონსულტაციებითა და ტრენინგების ორგანიზებით).
 - გარემოს, კულტურის, უსაფრთხოების, განათლებისა და ტურიზმთან დაკავშირებული დარგების განვითარებისა და მათთან დაკავშირებული მომსახურების ევროკავშირის სტანდარტებთან დაახლოება სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან, კერძო სექტორთან, სამეცნიერო და აკადემიურ ინსტიტუტებთან მჭიდრო თანამშრომლობით.

ზემოალნიშნულის შესასრულებლად, სსიპ – ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაციის, როგორც ქვეყანაში შემოსავლებისა და დასაქმების შესაძლებლობების ზრდის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ინსტიტუტის განვითარება, მოკლევადიან და გრძელვადიან პერიოდში, დაკავშირებული უნდა იყოს საქართველოს ეკონომიკის განვითარების სტრატეგიასთან და ეფუძნებოდეს ქვეყანაში ეკონომიკის განვითარების კონცეფციას.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. მეტრეველი, მ. (2011), ტურიზმის ეკონომიკა და პოლიტიკა, ფავორიტი პრინტი, თბილისი, საქართველო
2. მეტრეველი, მ. (2012), გარემო და ეკოტურიზმის მენეჯმენტი, ფავორიტი პრინტი, თბილისი, საქართველო
3. გეველესიანი, რ., გოგორიშვილი ი. (2010), ეკონომიკური პოლიტიკა, წიგნი II, უნივერსალი, თბილისი, საქართველო
4. Bull, A. (1995). The Economics of Travel and Tourism, Harlow: Longman
5. Cooper, C., & Gilbert. D. (2005). „Tourism – Principles and Practice“, London
6. Dann, G. (1981). Tourists motivation: an appraisal, Annals of Tourism Research, London
7. Metreveli, M., & Timothy, D. (2010). Religious heritage and emerging tourism in the Republic of Georgia, Journal of Heritage Tourism
8. Metreveli, M., & Timothy, D. (2010). Effects of the August 2008 War in Georgia on Tourism and Its Resources, Book-“Tourism, Progress and Peace“, chapter 9. Edited by I Kelly, University of Western Australia, Australia, O Moufakkir, Stenden University, Netherlands.
9. Sinklair, M., T. & Stabler M. (1997). The Economics of Tourism, London
10. Georgian Tourism in Figures (2015). Structure & Industry Data
11. UNWTO World Tourism Barometer (2015)
12. The Travel & Tourism Competitiveness Report (2014). World Economic Forum
13. <http://wtcc-infographic.org/>
14. http://www.geostat.ge/cms/site_images/_files/georgian/bop/FTTrade_January_%20March_2014_GEO.pdf
15. <http://www.GNTA.ge>
16. http://www3.weforum.org/docs/WEF_TT_Competitiveness_Report_2013.pdf